

Een strofe van ROGERS kwam in mijn gedachten na het lezen van het ingezonden stuk van collega MEINSMA:

„Visions I no longer see,
and smoke is only smoke to me,
now I am old.”

Deze betrok ik op mijzelf en vroeg mij af of in mijn les te weinig aandacht geschonken was aan de rol, die het roken van mijn CARA-patiënt zou hebben gespeeld, ook bij het ontstaan van zijn bronchuscarcinoom.

Vermeld werd dat hij een liefhebber was van roken, ook dat hem het roken werd verboden. Een schadelijke invloed werd dus mogelijk geacht. Had ik in mijn les verder moeten gaan en bv. moeten stellen, dat het roken een „beslissende factor” is geweest bij het ontstaan van de CARA en het bronchuscarcinoom?

Zeker is het, dat straffe rokers vaak longcarcinoom krijgen. Ook wil ik aanvaarden, dat er een relatie is tussen longemfyseem en roken, ook dat er een relatie is tussen longcarcinoom dat zich bij CARA-patiënten ontwikkelt en roken. Het zijn statistische relaties. In een individueel geval te stellen dat het roken als exogene invloed een beslissende invloed heeft gehad lijkt mij echter thans niet verantwoord.

Doch collega MEINSMA is er in geslaagd nog eens de aandacht te vestigen op de soms nadelige zijde van het roken.

Utrecht, 23 januari 1967

L. A. HULST

ARTSEN EN DE KWESTIE ROKEN

Uit de vele brieven en reacties, die ik de afgelopen maanden heb ontvangen, is mij gebleken, dat er in Nederland vele mannen en vrouwen zijn, die graag met het roken zouden willen ophouden, maar die grote problemen hebben als zij dit ook werkelijk trachten te bereiken. Zo kwamen er, op een in november twee maal uitgezonden televisiefilmpje, dat gegevens verstrekke over de bekende gevaren die aan het roken verbonden zijn, ongeveer 700 brieven binnen — een enorme respons volgens TV-insiders — hoofdzakelijk met het verzoek een rook-ontwenningmethode aan te geven.

Daar artsen, speciaal huisartsen, in deze een belangrijke rol kunnen spelen, verheugt het mij zeer, dat collega TERPSTRA in Akkrum die hulp aan zijn dorpsgenoten heeft geboden. Terecht heeft dit initiatief grote publieke aandacht getrokken.

Mensen die van het roken willen afkomen, spiegelen zich graag aan het voorbeeld, dat de artsen hierin geven; om deze reden zou ik gaarne van collega's vernemen, of zij zelf met roken opgehouden zijn en hoe hun dit gelukt is. Het interesseert mij eveneens zeer, of er huisartsen of andere collega's zijn, die zelf al rokers, bij hun pogingen het roken te stoppen, helpen of geholpen hebben, en met welke resultaten.

Ik hoop dat zij mij de gevraagde gegevens zullen willen verstrekken.

Amsterdam, 21 januari 1967

De Lairesestraat 33

L. MEINSMA

ÜBER DIE WIRKUNG VON TEGO-DESINFEKTIONSMITTELN AUF BAKTERIEN

Dr. F. DEKKING (1966) berichtete über das Vorkommen von *Pseudomonas* in verschiedenen Desinfektionslösungen. Er erwähnte beiläufig, daß auch in TEGO-Seifen (amphotere TEGO-Desinfektionsmittel) *Pseudomonas*wachstum beobachtet worden sei. Wir möchten diese Ausführungen wie folgt ergänzen und richtigstellen:

In deutschsprachigen Fachzeitschriften wurde erstmals 1953 (KRÜPE, später GUST und DOLD) über Wachstum weniger gramnegativer *Pseudomonas*stämme in Handelsware von TEGO Desinfektionsmitteln (Ampholytseifen) berichtet. Interessanterweise konnten jedoch aus 1 %igen Gebrauchsverdünnungen dieser Ampholytseifen niemals *Pseudomonas*keime isoliert werden. Ähnliche Feststellungen waren zuvor nie gemacht worden, doch konnte schon bald eine Erklärung für dieses Phänomen gefunden werden. Ursache für das teilweise andersartige bakteriologische Verhalten von Handelswaren und Gebrauchsverdünnungen von Ampholytseifen war die unterschiedliche Strukturierung des Wirkstoffes in den jeweiligen Desinfektionslösungen. Während sich die in TEGO-Desinfektionsmitteln wirksamen höhermolekularen Aminosäuren in Handelswaren zu Micellen gruppieren, lagen sie in Gebrauchsverdünnungen unter Aufspaltung des Micellverbandes überwiegend molekular vor. Gegen einige, nur selten anzutreffende *Pseudomonas*stämme wirken Ampholytseifen wohl in molekularer, nicht aber in micellater Form, dagegen wirken TEGO-Desinfektionsmittel gegen andere Bakterienarten sowohl molekular als auch micellar. Nach Klärung dieser kausalen Zusammenhänge war es verhältnismäßig leicht, die Zusammensetzung handelsüblicher Ampholytseifen so abzuwandeln, daß auch in der Handelsware neben Micellen von Alkylpolyamino-glycin noch genügend molekulare amphotere Wirkstoffe vorliegen.

Seit mehr als zehn Jahren können deshalb aus Handelswaren von TEGO-Desinfektionsmitteln keine Mikroorganismen mehr gezüchtet werden; sie wurden auch vor dieser Zeit in den in der Praxis benutzten Gebrauchsverdünnungen nie angetroffen und insofern war die Fragestellung nach Bakterien in amphoterer TEGO-Desinfektionslösung nur von akademischem Interesse, weil ohne Bedeutung für die Desinfektionspraxis.

Was die Wirksamkeit und den Wirkungsmechanismus von amphoteren TEGO-Desinfektionsmitteln gegen *Pseudomonas* anlangt, so darf auf eine Veröffentlichung von Dr. K. G. LICKFELD verwiesen werden (1965). In dieser Arbeit wird die Ampholytseifenwirkung auf *Pseudomonas aeruginosa* beschrieben und gestützt auf elektronenmikroskopische Untersuchungen wird ausgesagt, daß TEGO-Desinfektionsmittel an dieser gramnegativen Bakterienart folgende morphologische Veränderungen auslösen: Perforation der Zellwand, danach blasiges Auftreiben der Zellwand und schließlich Denaturierung des Zellplasmas.

Literatur: DEKKING, F. (1966) *Ned. T. Geneesk.* **110**, 1637. — LICKFELD, K. G. (1965) *Zbl. Bakt.* **197**, 127.

Essen, 6. Dezember 1966

TH. GOLDSCHMIDT A.-G.

De firma Goldschmidt schreef mij, dat de vondst van *Pseudomonas* in TEGO-concentraat destijds voor hen als een verrassing kwam. Het lijkt mij dat zulke verrassingen, ondanks verbeteringen van het produkt, altijd mogelijk blijven. De strekking van mijn klinische les is, dat in ziekenhuis of artspraktijk door kleine onachtzaamheden of fouten, ontsmettingsmiddelen besmet kunnen raken, en dat deze besmetting funester gevolgen heeft naarmate men meer vertrouwen in het desbetreffende middel stelt. Men doet dus verstandig ook goede ontsmettingsmiddelen slechts te gebruiken als het beoogde doel op geen andere wijze bereikt kan worden, en dat is zeer zelden. De fabrikanten van ontsmettingsmiddelen zullen deze zienswijze, uit den aard hunner zaken, niet gaarne willen onderschrijven.

Amsterdam, 23 januari 1967

F. DEKKING